

Zadeva C-705/23

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

17. november 2023

Predložitveno sodišče:

Landgericht Düsseldorf (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

2. november 2023

Tožeča stranka in pritožnica:

Flightright GmbH

Tožena stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Condor Flugdienst GmbH

[...] (ni prevedeno) (številka zadeve)

Landgericht Düsseldorf (deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija)

Sklep

v sporu

Flightright GmbH, [...] (ni prevedeno) Berlin,

tožeča stranka in pritožnica,

[...] (ni prevedeno)

proti

Condor Flugdienst GmbH, [...] (ni prevedeno) Neu-Isenburg,

tožena stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku,

[...] (ni prevedeno)

je 22. civilni senat Landgericht Düsseldorf (deželno sodišče v Düsseldorfu)
2. novembra 2023

[...] (ni prevedeno)

sklenil:

Postopek se prekine.

Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (b), in tretji odstavek, PDEU predloži to vprašanje glede razlage prava Unije:

Ali je treba člen 4 Uredbe (ES) št. 261/2004 razlagati tako, da gre za zavrnitev vkrcanja potnika s strani letalskega prevoznika v obliki predvidene zavrnitve vkrcanja tudi, če organizator potovanja z obvestilom o spremembi rezervacije obvesti potnika, da je bil let odpovedan, pri čemer letalski prevoznik tega leta sploh ni odpovedal in je bil ta let tudi kot predvideno dejansko izveden?

Obrazložitev

I.

Tožeča stranka na podlagi odstopa terjatve od tožene stranke zahteva plačilo odškodnine zaradi zavrnitve vkrcanja dveh potnikov.

Potnika [...] in [...] (v nadaljevanju: odstopnika terjatve) sta pri organizatorju potovanja rezervirala paketno potovanje na Fuerteventuro za termin od 18. julija 2020 do 30. julija 2020. Paketno potovanje je vsebovalo tudi storitev letalskega prevoza iz Düsseldorfa na Fuerteventuro in nazaj. Leta naj bi opravila tožena stranka. Organizator potovanja je odstopnikoma terjatve sporočil, da je bil odhodni let, predviden za 18. julij 2020 (številka leta: DE 1456), odpovedan. Opravljena je bila sprememba rezervacije na let, predviden za 20. julij 2020 (številka leta prav tako: DE 1456). Odstopnika terjatve trdita, da ju je organizator potovanja o tem obvestil šele osem dni pred datumom odhoda. Tožena stranka je to posplošeno prerekala. Ni sporno, da prvotni let, predviden za 18. julij 2020, ni bil odpovedan, ampak je bil kot predvideno opravljen. Vendar odstopnika terjatve zaradi obvestila organizatorja potovanja nista prišla na letališče 18. julija 2020, ampak šele 20. julija 2020.

Odstopnika terjatve sta svoji terjatvi odstopila tožeči stranki. Tožeča stranka je pri Amtsgericht Düsseldorf (okrajno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) vložila tožbo za

plačilo odškodnine v skupni višini 800,00 EUR, in sicer v skladu s členom 4(3) in členom 7(1)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004 v povezavi s členom 398 BGB.

Tožeča stranka se sklicuje na to, da mora tožena stranka sprejeti, da se ravnanje organizatorja potovanja šteje za njeno ravnanje. Pri tem naj bi šlo za predvideno zavrnitev vkrcanja s strani tožene stranke, ki naj bi bila podlaga za pravice, ki se uveljavljajo. Tožena stranka meni, da v obravnavanem primeru ne gre za zavrnitev vkrcanja. Zavrnitev vkrcanja naj bi bila pogojena z ravnanjem letalskega prevoznika. V obravnavanem primeru pa naj bi obvestilo poslal organizator potovanja. Poleg tega naj bi zadevni let opravila, kot je bilo predvideno.

V postopku na prvi stopnji pred Amtsgericht Düsseldorf (okrajno sodišče v Düsseldorfu) je bila [...] (ni prevedeno) izdana zamudna sodba, s katero je bila tožba zavrnjena. Tožeča stranka je zoper to zamudno sodbo vložila ugovor. Amtsgericht Düsseldorf (okrajno sodišče v Düsseldorfu) je s sodbo z dne 3. novembra 2022 [...] (ni prevedeno) zavrnilno zamudno sodbo potrdilo.

Tožeča stranka je [...] (ni prevedeno) zoper to sodbo vložila pritožbo. [...] (ni prevedeno)

II.

Za uspeh pritožbe tožene stranke je odločilen odgovor na zgoraj navedeno vprašanje, ali gre lahko za zavrnitev vkrcanja v smislu člena 4 Uredbe (ES) št. 261/2004 tudi v primeru predvidene zavrnitve vkrcanja na podlagi obvestila organizatorja potovanja o spremembi rezervacije oziroma o odpovedi. Sodne prakse sodišč Unije in najvišjih sodišč o tem vprašanju še ni.

Konkretno:

1.

V primeru pritrdilnega odgovora na zgornje vprašanje bi bila tožeča stranka v obravnavanem primeru na podlagi odstopa terjatve v skladu s členom 4(3) in členom 7(1)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004 upravičena do odškodnine v višini 800,00 EUR. Zato je vprašanje upošteveno za rešitev spora.

(a)

Zlasti ni niti navedena niti kako drugače razvidna utemeljitev zavrnitve vkrcanja v smislu člena 2(j), zadnji polstavek, Uredbe (ES) št. 261/2004. Pri pravicah, povezanih z zavrnitvijo vkrcanja, iz člena 4(3) in člena 7 Uredbe (ES) št. 261/2004 tudi ni možno po analogiji uporabiti člena 5(1)(c), od (i) do (iii), Uredbe (ES) št. 261/2004 (glej sodbo Sodišča EU z dne 26. oktobra 2023, C-238/22, [...] (ni prevedeno) točka 40 in naslednje). Zato ni bilo treba odgovoriti na vprašanje, ali sta bila odstopnika terjatve obveščena o spremembi rezervacije že prej kot osem dni pred datumom leta.

(b)

To, da je tožena stranka okoliščino, da sta imela odstopnika terjatve potrjeno rezervacijo v smislu člena 3(2)(a) Uredbe (ES) št. 261/2004, prvič prerekala na pritožbeni stopnji, verjetno nazadnje ni pomembno. Po eni strani je glede tega [...] (ni prevedeno) na pritožbeni stopnji prekludirana. Po drugi strani senat meni, da ob hkratnem upoštevanju „dobropisov“ z dne 26. junija 2020 (Priloga K1), potrdila o potovanju in računa z dne 9. julija 2020 (Priloga K2) ter obvestila o spremembi rezervacije (Priloga K2) postane jasno, da sta odstopnika terjatve prvotno imela potrjeno rezervacijo organizatorja potovanja za let DE 1456, predviden za 18. julij 2020.

Kot je Sodišče Evropske unije odločilo s sodbo z dne 21. decembra 2021, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20 v združenih zadevah AD in drugi/Corendon Airline in drugi, ima potnik „potrjeno rezervacijo“ v smislu člena 3(2)(a) Uredbe (ES) št. 261/2004 v obliki „drugačnega dokaza“ v smislu člena 2(g), druga alternativa, Uredbe (ES) št. 261/2004 tudi, če organizator potovanja temu potniku, s katerim ima sklenjeno pogodbo, pošlje dokument, s katerim prevoznik obljublja določen let, opredeljen z navedbo kraja odhoda in kraja prihoda, časa odhoda in časa prihoda ter številke leta, in to celo, če ta organizator potovanja od zadevnega letalskega prevoznika ni prejel potrditve časa odhoda in prihoda za ta let, pri čemer morajo nacionalna sodišča preveriti, ali gre pri dokumentu, ki ga pošlje organizator potovanja, v posameznem primeru za „drugačen dokaz“, zlasti, ali sta navedeni uri odhoda in prihoda leta poimenovani „začasni vozni redi“ (glej sodbo Sodišča z dne 21. decembra 2021, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20 v združenih zadevah AD in drugi/Corendon Airline in drugi, [...] (ni prevedeno) točke 43 ter 50 in 51). Na vsakem od „dobropisov“ z dne 26. junija 2020 (Priloga K1) je let, predviden za 18. julij 2020, opredeljen z navedbo številke, datuma ter ur odhoda in prihoda. Ni razvidno, da dobropisa ne bi bila v celoti zavezujoča. Nasprotni argument tudi ne more biti, da se dokument imenuje „dobropis“. „Dobropis“ pomeni enako kot „vavčer“. Za dokaz ni nujno, da je poimenovan „potrdilo o rezervaciji“. Prav tako ni razvidno, da gre za nezavezujočo opcijo ali kaj podobnega. Nasprotno od trditev tožene stranke iz potrdila o rezervaciji in računa z dne 9. julija 2020 ne izhaja, da odstopnika terjatve nikoli nista imela rezervacije za let DE 1456, predviden za 18. julij 2020, ampak da sta imela od začetka le rezervacijo za let DE 1456, predviden za 20. julij 2020. Desno zgoraj je namreč navedeno: „Rezervacija/Sprememba z dne 9. julija 2020“. Poleg tega tudi besedilo obvestila o spremembi rezervacije („Zaradi odpovedi vam ne moremo več ponuditi letov, ki ste jih rezervirali za 18. julij oziroma 30. julij 2020. Zavedamo se, da ste zaradi tega obvestila razočarani. Opravičujemo se za s tem povezane neprijetnosti. Namesto tega vam lahko po enaki ceni rezerviramo ta leta“) kaže na to, da je bil let, predviden za 18. julij 2020, že predhodno fiksno rezerviran.

2.

O vprašanju, ali gre lahko za zavrnitev vkrcanja v smislu člena 4 Uredbe (ES) št. 261/2004 tudi v primeru predvidene zavrnitve vkrcanja na podlagi obvestila organizatorja potovanja o spremembi rezervacije oziroma o odpovedi, tudi še ni niti sodne prakse sodišč Unije niti sodne prakse najvišjih sodišč.

(a)

BGH (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) je s sklepom z dne 7. oktobra 2008 Sodišču Evropske unije s predlogom za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU že predložilo zgoraj navedeno vprašanje (glej predložitveni sklep BGH (zvezno vrhovno sodišče) z dne 7. oktobra 2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, str. 285). Zadeva je bila zaradi drugačne rešitve spora izbrisana iz registra Sodišča Evropske unije.

(b)

[...] (ni prevedeno) (Nacionalna sodna praksa)

3.

Senat meni, da je treba na vprašanje verjetno odgovoriti pritrdilno.

Argument za to, da je treba na vprašanje odgovoriti pritrdilno, bi bil lahko, da za razliko od francoske in španske jezikovne različice, ki sta pisani v tvorniku in je v njima izrecno navedeno, da potnikom vkrcanje zavrne dejanski letalski prevoznik, v skladu s številnimi drugimi jezikovnimi različicami (na primer angleško, švedsko, nizozemsko, dansko, italijansko, portugalsko in tudi nemško), ker so zapisane v trpniku, ni povsem jasno, kdo mora potnikom zavrniti vkrcanje (glej predložitveni sklep BGH (zvezno vrhovno sodišče) z dne 7. oktobra 2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, str. 285 in 286, točka 9, in sodbo z dne 17. marca 2015 – X ZR 34/14, NJW 2015, str. 2181 in 2184, točka 26).

Tudi to, da je zakonodajalec nameraval razširiti varstvo uredbe na lete, ki so del paketnih potovanj, bi lahko govorilo v prid temu, da je treba spremembo rezervacije potnika, ki je rezerviral paketno potovanje, obravnavati kot zavrnitev prevoza potniku na (prvotno) rezerviranem letu. Poleg tega je treba upoštevati, da je z vidika potnika, ki ni soglašal s spremembo rezervacije, sprememba rezervacije enakovredna zavrnitvi prevoza na predvidenem letu. Zato je mogoče spremembo rezervacije miselno razčleniti na zavrnitev predvidenega prevoza in rezervacijo novega leta. Spremembo rezervacije bi bilo morda treba vključiti pod dejanski stan zavrnitve vkrcanja zato, da se potnika na letih, ki so del paketnih potovanj, zaščiti pred tem, da se mu varstvo uredbe odreče zato, ker se ga – v nasprotju s potnikom na rednih zračnih prevozih – ne zavrne šele, ko se želi vkrcati, ampak se mu že prej rezervira drug let, ker se lahko pri letih, ki so del paketnih potovanj, pogosteje kot pri rednih zračnih prevozih že vnaprej predvidi, ali bo na voljo zadostno število sedežev za vse potnike, ki se pričakujejo pri izhodu za vkrcanje (glej predložitveni sklep BGH (zvezno vrhovno sodišče) z dne 7. oktobra 2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, str. 285 in 286, točki 10 in 11).

Dodatni argument bi bila lahko določba člena 3(2)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004. V skladu s to določbo se ta uredba uporablja tudi, če je potnike letalski prevoznik ali organizator potovanja premestil iz rezerviranega leta na drug let, ne glede na razlog. Ker se ta uredba torej uporablja tudi, če organizator potovanja „premesti“ potnika na drug let, in sicer ne glede na razlog, bi to lahko govorilo v prid temu, da mora biti potnik v tem primeru upravičen do odškodnine zaradi zavrnitve vkrcanja. V primerih „premesitve“ na drug let, to je spremembe rezervacije, je namreč mogoče, da ne gre niti za odpoved niti za veliko zamudo. V tem primeru gre lahko zgolj za zavrnitev vkrcanja. Vendar ne bi bilo smiselno, če bi zakonodajalec najprej izrecno določil, da se ta uredba uporablja v takih položajih, nato pa odrekel pravico do odškodnine zaradi zavrnitve vkrcanja, ki izhaja iz tega. Po drugi strani je Sodišče Evropske unije že presodilo, da iz člena 3(2)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004 izhaja, „da se Uredba št. 261/2004 med drugim uporablja za položaj, v katerem je letalski prevoznik letalskega potnika po odpovedi njegovega rezerviranega leta premestil na nadomestni let do njegovega končnega namembnega kraja.“ To pomeni, da Sodišče uporabo te določbe vendarle povezuje s položaji, v katerih pride do odpovedi, vendar le „med drugim“.

Nazadnje je Sodišče Evropske unije presodilo, da lahko „potrjeno rezervacijo“ v smislu člena 3(2)(a) Uredbe (ES) št. 261/2004, v kateri so navedeni podatki o rezerviranem letu, ki je podlaga za uporabo te uredbe, izda tudi organizator potovanja, in sicer celo, če ta organizator potovanja od zadevnega letalskega prevoznika ni prejel potrditve časa odhoda in prihoda za ta let, kar pomeni, da ni imel tako imenovane skladne rezervacije (glej sodbo Sodišča z dne 21. decembra 2021, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD in drugi/Corendon Airline in drugi, [...] (ni prevedeno) točka 51). Sodišče je to utemeljilo s tem, da v več določbah Uredbe za njihovo uporabo ni razlikovanja med organizatorjem potovanja in letalskim prevoznikom (tako na primer v členu 3(2)(a), prva alineja, in členu 3(2)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004). Poleg tega bi bilo v nasprotju s ciljem zagotavljanja visoke ravni varstva letalskih potnikov, določenim v uvodni izjavi 1 te uredbe, če bi se štelo, da rezervacijo lahko potrdi le letalski prevoznik, s čimer bi se potniku naložilo breme preverjanja informacij, ki jih zagotovi organizator potovanja. Namen Uredbe je namreč to, da tveganje, da organizatorji potovanja potnikom v okviru svojih dejavnosti zagotovijo napačne informacije, prevzame letalski prevoznik. V tem okviru naj potnik ne bi bil udeležen v razmerju med letalskim prevoznikom in organizatorjem potovanja ter naj od njega ne bi bilo mogoče zahtevati, da si priskrbi informacije v zvezi s tem (glej navedeno sodbo Sodišča, točka 46 in naslednje).

To odločitev bi bilo mogoče prenesti na obravnavani primer, v katerem je organizator potovanja zaradi „odpovedi leta“ potniku spremenil rezervacijo. Tudi v tem položaju bi bilo namreč morda treba dejanskega letalskega prevoznika in organizatorja potovanja obravnavati enako. Verjetno bi bilo v nasprotju z varstvenim namenom Uredbe (ES) št. 261/2004, da je treba vzpostaviti visoko raven varstva potrošnikov, če potnik ne bi mogel očitati letalskemu prevozniku, da mu je organizator potovanja spremenil rezervacijo. Sprememba rezervacije, ki jo opravi organizator potovanja, bi lahko spadala na področje tveganja letalskega

prevoznika. Če mora dejanski letalski prevoznik prevzeti odgovornost že za potrdilo o rezervaciji, za katero ni bila opravljena skladna rezervacija, bi moralo to *a fortiori* veljati tudi za zavrnitev vkrcanja v obliki spremembe rezervacije, ki jo opravi organizator potovanja. Poleg tega potnik tudi v primerih, kot je obravnavani, ne more z gotovostjo ugotoviti, ali je zavrnitev vkrcanja povzročil organizator potovanja ali letalski prevoznik. Razlog za tako spremembo rezervacije je lahko, da je letalski prevoznik potrdil preveliko število rezervacij ali da je pri rezervacijah prišlo do internih napak, vendar prav tako tudi, da je organizator potovanja zakupil premajhno število sedežev na zadevnem letu ali da je imel interne težave. Tega potnik, ki mu organizator potovanja spremeni rezervacijo, ne more niti ugotoviti niti na to ne more vplivati.

Ker pa Sodišče Evropske unije še ni odgovorilo na to vprašanje in nanj povsem zanesljivo tudi ni mogoče odgovoriti na podlagi njegove dosedanje sodne prakse, je treba vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (b), in tretji odstavek, PDEU.

III.

[...] (ni prevedeno) (podpisi)

[...] (ni prevedeno)

(pregled podpisov)